

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 137 - Barcelona, dijous, 17 de Setembre de 1931

L'esmena dels amics d'Alcalà Zamora és una prova autèntica de cordialitat.

A L'HORA DELS ESTATUTS

Molt soroll per res

Després d'esgotar un lot de vagues generals, el país s'ha preparat per escoltar el debat sobre la Constitució. Arreu d'Espanya s'ha fet silenci. I mentre les Corts deliberen només s'han produït els fets de Bilbao. La topada entre nacionalistes i republicans — els diaris qualifiquen en aquesta forma els dos adversaris — no ha tingut ni més ni menys importància que les col·lisions d'altre temps entre nacionalistes i socialistes. És sensible que hi hagi hagut víctimes, però l'incident té precedents tan nombrosos, ofereix tan poca novetat, que seria exagerat donar-li massa importància.

Un altre incident d'ordre infinitament més petit, el fet amb motiu de l'11 de setembre hagin estat esquinçades unes banderes republicanes a Barcelona, ha ofert un tema, o una aparença de tema, als diaris de Madrid per escriure uns majestuosos editorials sobre els excessos dels nacionalismes.

Abans de comentar aquest fet volem fer constar que hauria estat més patriòtic silenciar-lo. És útil observar que cap dels diaris catalans de Barcelona ha explotat el cas; tots han preferit callar. En canvi, l'episodi de la Ronda de Sant Pere ha ofert a *El Progreso* el pretext d'escriure una nota alarmista d'estil antic règim que no podia tenir altre objectiu que alimentar l'instint de sospita dels que ens contemplen de Madrid estant. Entre nosaltres, els amics de la concòrdia no cal pas cercar-los entre els homes que exploren aquesta mena d'episodis per a fer protestes d'amor a Espanya, amb un afanyament almenys sospitosos.

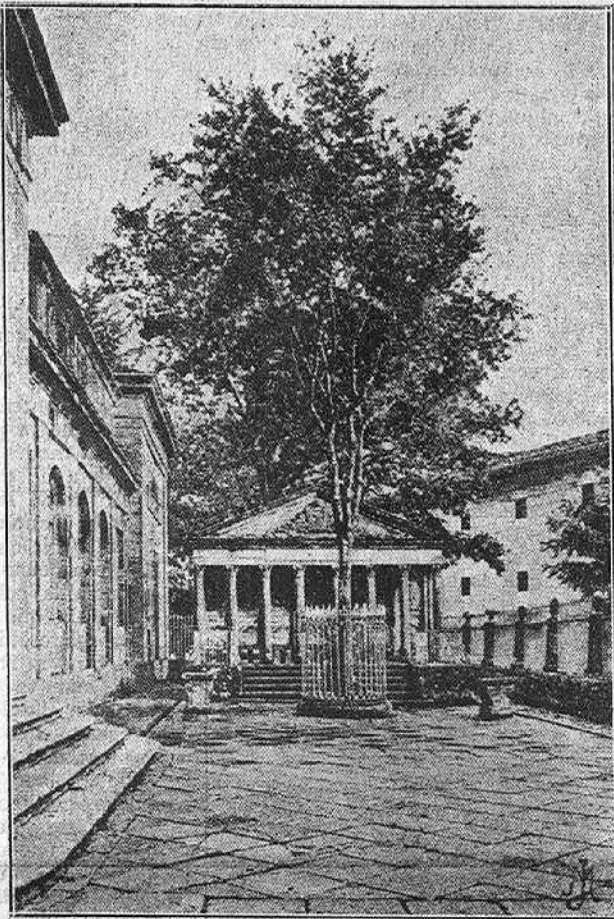
Es, però, més extraordinari que certs diaris com *Crisol* hagin pesat amb la mateixa balança els fets de Bilbao i l'episodi de Barcelona. Pel que fa referència a nosaltres, el to doctoral de l'article de *Crisol* és excessiu. Ens fem càrrec perfectament que només sota el règim republicà podia Catalunya realitzar el que fins ara només havia estat un ensomni, un ideal. Però, tanmateix, valdria la pena que els que munten bastides filosòfiques sobre un incident tan poc representatiu no oblidessin que seria realment extraordinari que abans d'ésser resolts reglament els problemes ja no quedés record d'un estat de passió motivat per tants anys — més de dos segles — d'una opressió que tenia com a principal característica perseguir l'idioma d'un país.

I no parlem ja de la quantia numèrica dels que pensen com els autors d'aquell acte. Hom sap que del 16 d'abril ençà, la concòrdia i la cordialitat potser han fet més camí a Barcelona que no pas al restant d'Espanya.

Sovint, quan el Govern es troba voltat de conflictes d'ordre econòmic o financer, esgrimim l'argument certíssim segons el qual l'herència feixuga del règim monàrquic pesa ara sobre els homes del Govern de la República. Doncs bé: aquest argument tant ha de valer pels governants com pels governats.

Per altra part — i això hauria de meditar-ho bé *Crisol* — no és pas de les autoritats ni de la premsa catalana d'on surten avui les sagetes contra la concòrdia. Pot criticar-se en el sentit que es vulgui la política de les autoritats catalanes, però serà impossible descobrir en cap de llurs actes ni un gest suspicte. De la banda de la premsa de Catalunya trobem la mateixa lleialtat: ja no es parla ací de catalans ni castellans. En canvi, mentre nosaltres sentim la possibilitat de la unitat perfecta i ben entesa amb igualtat de deures i de drets, l'eminent poeta Miguel de Unamuno publica articles d'un esperit tan antic règim, tan monàrquic i d'un sentit d'unitat a base d'hegemonia d'uns sobre els altres, que mirant-los a contrallum veuríem que en la filigrana ostenten l'àguila

bicéfala de les armes de Carles V. D'aquest fet, ací ens en adonem tots. I no parlem del senyor Royo Villanova ni dels articles del senyor Fabra Ribas, publicats a *Crisol*, que delaten l'home que ha resolt el problema d'haver de pensar i s'ha construït una quadrícula d'idees, petita petita, que permet resoldre al moment, com un diccionari de butxaca, qualsevol qüestió política o econòmica sense necessitat ni tan



L'arbre de Guernica

sols de mirar-la. Els fets de Bilbao, tot no essent només que la repetició d'altres episodis semblants, demostren l'existència d'un esperit d'intransigència i de dictadura. És curiós que els bascos hagin volgut limitar d'aquesta manera el marge de simpatia a favor de llur causa.

Es natural que aquest dretisme excessiu inspiri sospites a tot Espanya, com seria natural que preocupés igualment un esquerrisme demagògic. L'actitud del Parlament i del país davant les amenaces dels extremistes bascos de dreta demostra que la principal garantia d'èxit d'un estatut regional ha d'ésser l'esperit de liberalisme. Un estatut ha de tenir com a objectiu principal garantir la llibertat de tots els ciutadans: un estatut no pot ésser un instrument d'opressió per cap sector de la societat, ni tampoc ha d'ésser una carta de privilegis a favor de cap classe ni opinió. Al voltant de l'arbre de Guernica han de cabre-hi tots els bascos, així com sota la bandera catalana tots els catalans ens hi hem de trobar com a casa.

De Dijous — a Dijous

Res pitjor que el confusióisme: ara mateix, a Catalunya, en tenim una bona mostra: el conat de revolució rabassaire.

La primera confusió que hom ha fet, és de voler presentar les reivindicacions dels rabassaires com una mena de qüestió proletària, quan, en realitat, es tracta d'una lluita de dues menes de capitalistes.

El rabassaire no és com l'obrerr, el proletari; en general: el rabassaire té obrers a les seves ordres: molts rabassaires són, a més, propietaris per la seva banda. Si mireu les estadístiques de la propietat rural a Catalunya, veureu com, per un general, les terres han anat passant successivament, dels amos als masovers i rabassaires. Lluny de nosaltres voler deplorar aquest desplaçament de la riquesa; a l'inrevés, creiem que prova que la nostra terra té en bon estat el sistema circulatori; com si diguéssim, que la sang corre a una pressió normal i segons un pols mesurat per les seves venes.

La segona confusió és de creure que, si es donessin en propietat les terres als rabassaires — i això vindria automàticament si prosperessin certes violències precomitzades per certs demagogs — s'hauria acabat el problema. En realitat, només s'hauria desplaçat de persones; però seguiria igual, de fet. Car el rabassaire, erigit en propietari, o bé hauria de donar, a la seva vegada, la terra en arrendament, i aleshores no hauríem canviat res; o bé s'hauria de trobar enfront dels seus obrers en la situació poc enviable en què es troben els propietaris de la resta d'Espanya, on no existeixen les formes contractuals catalanes, i on fa temps que, sorda o declarada, s'està descabdellant una guerra a mort.

Es clar que poden objectar que la terra no pot ésser sinó propietat de qui la treballa; però, examinant de la vora aquesta afirmació tan bella en aparença, us adoneu tot seguit que presenta greus inconvenients: primer, que, si suprimim tota propietat de la terra, llevat dels seus obrers, heu d'admetre que, en realitat, el jornal és l'únic propietari; car, molt sovint, la diferència del rabassaire al propietari és que l'un viu a cinc minuts i l'altre a cinc hores de la terra; però cap dels dos no la treballa directament. Segon, que si no admeteu més propietari que el productor, en les terres, també heu d'aplicar el mateix criteri a les indústries; llevat que vulgueu imposar una desigualtat irritant; i, arribats a un revirament social radical, tan poc propietari és l'amo com el rabassaire; tercer, si no voleu que la terra pugui ésser d'un que l'arrenda a un altre, condemneu el pagès a no poder-se mai moure del seu terrer; a menys que vulgui pagar a l'Estat un rescat equivalent al valor de totes les terres que, aleshores, abandona. Ves per on retornarem a la concepció bàrbara del serf de la gleua, ignominia dels segles medievals!

Cal tenir present totes aquestes consideracions quan examinem el problema agrari de Catalunya; sortosament, a l'inrevés de tantes contrades espanyoles, nosaltres podem variar-nos d'haver arribat, dins les mundanals possibilitats, a una fórmula exemplar del repartiment de la propietat rural. Està bé que hom procuri lluitar les imperfeccions que puguen existir; però mai atacar el conjunt.

Es vulgar la dita que a pagès no hi ha pobres; amb les fórmules de certs redemptors aconseguiríem posar-nos al nivell d'Andalusia, o pitjor; a pagès solament hi hauria pobres.

En mig d'aquests atemptats que s'estan perpetrant avui dia contra la República i Catalunya, moguts per l'ambició personal i la necessitat de dissimular fracassos de promeses impossibles, ens plau haver sentit la veu del nostre President, plantant damunt de les passiones i dels personalismes.

R. LL.

MIRADOR INDISCRET

No sempre és En Pich

No sempre; car el nostre diputat Companys en el seu darrer discurs pronunciat al Parlament, va dir tres vegades seguides la paraula *plebiscito*, en comptes de *plebiscito* (la transcrivim per a instrucció de l'agrícola parlamentari).

Ni cal dir que la gaubança traspuaava per tota la sala en forma de rialletes de totes mides, formes i edats.

Ara caliem per què el senyor Pich ha nomenat el senyor Companys director de *La Calle* i pensa entronitzar-lo (republicanament, aquesta vegada) a la futura direcció de *La Humanitat*.

Però nosaltres diem: menys «Humanitat» i més humanitats.

El Companys dels rabassaires

En temps de la monarquia, Lluís Companys, ja tan rabassaire, o més, que ara, va anar, presidint una comissió, a veure el comte de Romanones, aleshores ministre.

El comte, a peu dret, i estintolant el peu coix damunt el sofà, invità els de la comissió a parlar.

I En Companys immediatament, va fer sortir el discurs que duia al pap:

«La qüestió de la «rabassa», senyor conde, si no se enfoca com se debe y no se resuelve según normas de justicia, puede acarrear, y de seguro acarrear, grandes males y dias de luto para Cataluña. Los muertos y los heridos son ya seguros, y la guerra social se hará inevitable. El poder central no llegará a tiempo. Nos ahogaremos en sangre.

I el comte de Romanones, ràpid:

«Quita mecha... quita mecha.

El senyor Companys en va «quitar»; però es veu que només per uns quants anys.

Un home conseqüent

El dia onze de setembre va representar-se, al Teatre del Bosc, una obra patriòtica de Víctor Mora, titulada *La cançó dels catalans*.

A l'acabament, el públic aplaudí abundantment i l'autor va sortir a regradar aquelles mostres de simpatia. I va dir:

«Aquesta obra la vaig escriure ja fa deu anys, quan encara era jove. Posteriorment n'he escrit d'altres. *Cançó d'amor i de guerra* — etc., etc.; i anuncià tot el seu repertori —. A mi se m'ha acusat que abusava dels trucs i que comerciava amb els sentiments patriòtics. Aquesta obra que heu vist avui, escrita fa deu anys, us demostra que jo sempre he pensat el mateix.

I va retirar-se convençut d'haver exterminat tots els seus detractors.

Les grans frases

«El nom d'Emiliano Iglesias està per damunt de totes les suspicàcies.»

(El regidor Ullé en la sessió municipal, de tant de to que aquest resultat pujat, de dimecres de la setmana passada.)

Coses d'estilistes

El conegut home de lletres Agustí Esclasons afirma sovintment que «cal un estil de la República». Això ho escriu, per més propietat, a *L'Opinió*, que és un diari on, tret dels articles de l'Esclasons, tot està escrit en un estil mixte d'emfasi i de «cos de samarreta», i, encara, samarreta sense mànegues: «*Sport gran novedad*».

Evidentment, doncs, que quan Esclasons aboga per un estil República, es refereix al propi.

Comentant això l'occitànic i meritíssim J. V. Foix, deia l'altre dia:

«L'Esclasons és maniàtic: ara se li ha ficat al cap que posseeix l'estil de la República...»

—Ja n'és de presumit... — féu un interlocutor.

—I el bo del cas — acabà dient J. V. Foix — és que no veu que qui el té, aquest estil, sóc jo.

L'arnichesc senyor Rico

El popular alcalde de Madrid rebé, fa poc, la visita d'un amic, al qual, per qüestions de família, era de tota urgència procurar-se un nínxol al cementiri.

Servicial, el senyor Pedro Rico telefonà immediatament a l'administració del cementiri, i, vetllant per la major comoditat de l'enterrat, alhora que parlant en el lèxic més castissament madrileny, digué:

—Uno de sombra para un amigo.

La pobra pesseta

El senyor Indalecio Prieto no s'està pas de dir que no entén res de qüestions del seu ministeri, a la vegada que conserva dels seus temps d'oposicionista tota l'agudeza dels *improptus* que, si no són massa governamentals, diverteixen almenys els oients del Congrés i els lectors de les ressenyes de les sessions.

En un cotilló madrileny, un dels balladors, bastant begudet, passà davant la taula on seia el senyor Prieto i li preguntà amb una familiaritat veritablement excessiva:

—Indalecio, ¿qué vamos a hacer con la peseta?

—Tú, devolverla — replicà ràpid el ministre —. Yo, no lo sé — acabà modestament.

Curiosa equivocació

La nostra premsa, en donar compte de la corona que el governador, el dia onze de setembre, va oferir al monument de Rafael de Casanova, afegia que era conduïda per uns guàrdies d'assalt.

Inexacte: la portaven Paco Madrid i Brauli Solsona.

Per què dimoni, doncs, els anomenen «guàrdies d'assalt»? Què guarden ni què assalten?

El senyor Gandhi

Embolicat amb una mena de llençol, ha fet la seva entrada a Londres el curiós polític i místic Gandhi.

Els diaris han explicat ja moltes coses curioses del personatge: a nosaltres, particularment, ens n'ha xocat una: Gandhi concedeix un dia de la setmana — el di lluns — al silenci.

Exemple a recomanar a diversos dels nostres homes públics: hi guanyarien ells i la ràdio.

Precocitat

Deia el nen Utrillo l'altre dia des de les hospitalàries pàgines de la piquiponiana *Noche*: «Com sap tothom, estúejo a Sitges.»

El nen Utrillo potser arribarà a fer-se cèlebre. Per bé que en té ganes i hi posa els mitjans, no n'és encara tant com es pensa ni pels motius que ell es pensa. Però que no desconfiï. D'altres com ell, i de la mateixa casa, hi han arribat.

Serà veritat?

El dia quatre d'octubre, a la nostra ciutat, s'han de celebrar eleccions parcials per tal de cobrir les dues vacants deixades pels senyors Macià i Alomar, que tenien actes dobles i han renunciat a la de Barcelona. A les penyes polítiques barcelonines es parla ja de futurs candidats dels diferents partits.

Les nostres informacions particulars ens permeten assegurar que molts dels noms que s'han llançat com a probables, quedaran inèdits. Cert partit polític té interès que Barcelona no sigui menys que altres districtes no tan importants de la Península i es proposa presentar una candidatura femenina que dugui al parlament dues companyes a les senyoretas Victòria Kent i Clara Campomar.

Noms? Per ara és prematur. Podem assegurar, però, que s'ha parlat seriosament d'això en una reunió i que un diputat que hi assistia va dir:

—Mentre no envieu la meua dona a Madrid, envieu-hi qui vulgueu.

Els infants terribles

A Terrassa, per no tenir prou cabuda el cementiri i trobar-se massa pròxim a la ciutat, l'Ajuntament decidí, d'acord amb la junta de l'Hospital, construir-ne un altre, dotat d'un emplaçament esplèndid, a ple bosc, prop del sanatori de can Viver.

Tot passejant per aquells voltants, un pare deia a un noi de set anys:

—Veus, noi, això serà el nou cementiri.

El noiet respongué, amb l'espontaneïtat pròpia de l'edat:

—Pare, aquí els morts hi faran salut...

Un programa incomplet

Amb motiu de la commemoració patriòtica de l'onze de setembre, els elements de Pàtria Nova organitzaren un festival al teatre del Bosc, en el qual prengueren part diversos elements de «vulva indiscutible».

En la redacció d'un periòdic es comentava aquest festival i es parlà d'assistir-hi o de no assistir-hi. L'únic escriptor català que porta monacle a estones, però, intervingué oportú:

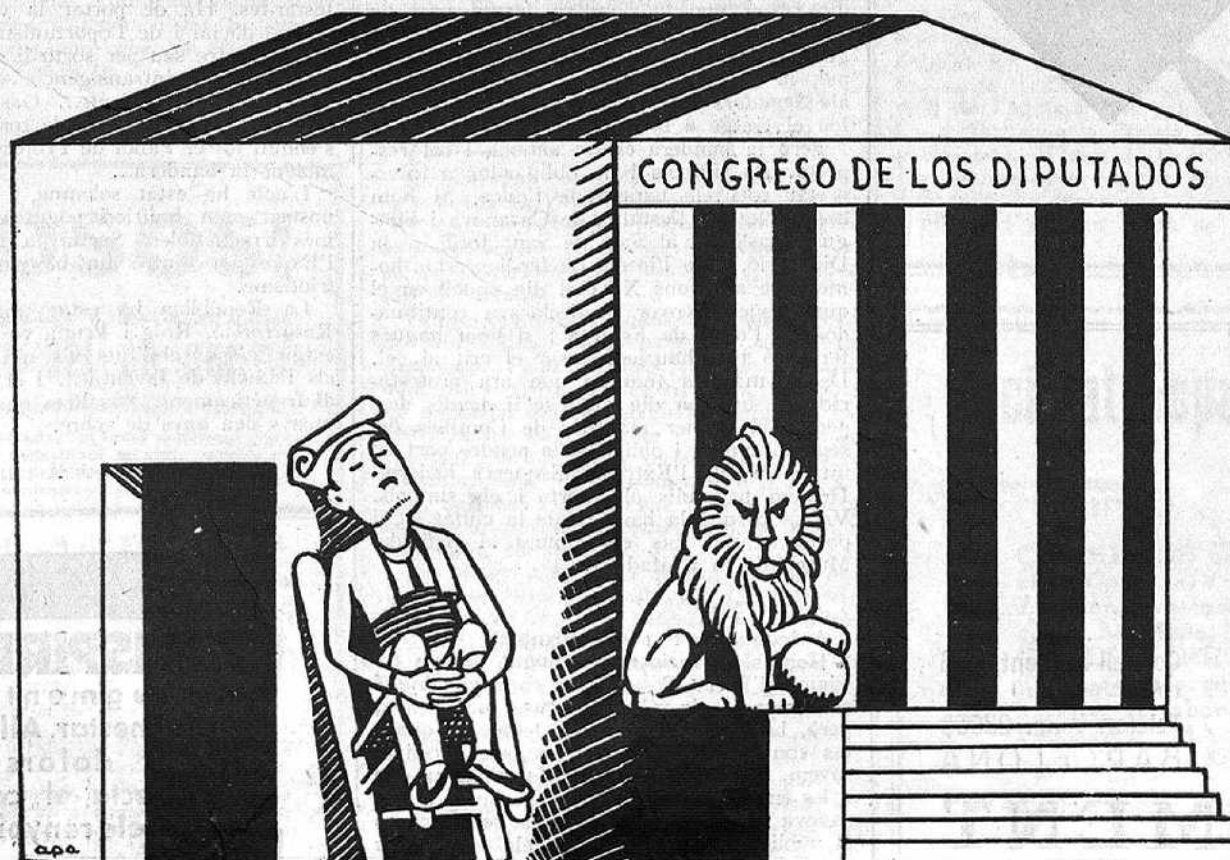
—No m'agrada aquest programa; hi trobo a faltar els Cent Homes d'En Fontbernat.

A la pàgina 2:

L'Onze de Setembre,

per Andreu A. Artís

—Ja podem esperar asseguts...



Quatre piquiponians

En una ocasió, un masover del senyor Pich, li va presentar una factura de fi d'any. Entre altres partides n'hi havia una que deia: «Por la custodia de la torre, tantes pesetes».

El senyor Pich i Pon, en llegir-ho, va contestar ràpid:

—No vull pagar ni un cèntim per qüestions d'iglesia.

Aquesta és autèntica. I amb motiu de la representació de la pel·lícula *Sans-Gène* al Coliseum. En Pich, que passava molt sovint pel davant d'aquest cinema, acompanyat del seu amic Torner, en veure els cartells i llegir el títol de la pel·lícula, digué a aquest:

—Veus?, es coneix, encara que els noms siguin estranys, el seu origen català. Perquè això vol dir *Sans i Gener*, comprens?

A l'amic Torner encara li roda el cap.

Una comissió l'espera, a l'avant-sala d'aquell despatx sumptuós que té a la casa de la Plaça de Catalunya. En Pich és a dins del despatx parlant amb uns senyors. Entra l'ordenança per a comunicar-l'hi.

Surt en Pich a saludar-los i a excusar-se de no poder-los atendre, i els diu:

—M'han de dispensar si avui no puc estar per vostès. Tinc una conferència amb uns mangantes de les finances.

L'altre dia parlava amb uns amics d'aquella època dels pistolers, i per donar idea de la persecució de què havia estat objecte, va dir:

—Mireu si em tenien tirria, que en un sol dia vaig rebre catorze homònims amenaçant-me!

Precaucions

Del reglament d'una societat vilanovina anomenada «Foment del Sport (1) de la Pesca amb Canya» que darrerament organitzà un concurs de pesca, copiem:

«10.ª Queden exceptuats per l'opció a premi els peixos vulgarment coneguts per burros.»

Entre els aficionats a la pesca, es veu ben clar que només compten els «burros» d'incògnit.

Caracterització impecable

Els socis del «Law-Tennis Club d'Horta» dividiren passat organitzaren una cursa de braus humorística, la qual es muntà amb una meticulositat de detalls que meravellà a quants en foren espectadors. Heus ací un excel·lent botó de mostra:

Quan els dos xicots encarregats de representar el paper de policies es personaven cap al camp de tennis, es toparen amb el sereno d'aquell barri. Aquest, llevant-se molt respectuosament la gorra, els digué:

—Muy buenas noches...

I s'acomiadà fent reverències.

L'Onze de Setembre

En el calendari patriòtic de la nostra infantia hi havia dues dates impreses amb la tinta més vermella: la del 23 d'abril i la de l'11 de setembre. El dia de Sant Jordi se'n apareixia—com no?—perfumat de roses, de litúrgia i dels clars vestits de les noies. En canvi, l'11 de setembre tenia color d'americana, llampegueig de sabre i de correguda. Si el 23 d'abril era el lirisme, l'11 de setembre era l'epopeia. Epopeia ciu-

cert to melangió i escèptic que ens servia admirablement per a parlar de les expansions patriòtiques. Heu-nos ací, disposats de bell nou a vibrar!

L'11 de setembre d'enguany, el Conseller Casanova ha tornat a conèixer el fervor de la multitud. Si l'estàtua tingués vot i veu, serien curioses les reflexions i els comentaris que li suggeririen els alts i baixos del seu homenatge. Veure's, ahir, com un vul-

Una altra. A mesura que arribaven les ofrenes, hom passava el nom dels seus portadors al *speaker*, el qual el pronunciava davant el micròfon. Vetaci que un bromista li allarguà un paper. El *speaker* hi cau i lleix tot seriós:

—Pociello Forradellas.

El bo del cas és que hi ha qui assegura que aquest senyor es trobava entre el públic i que en sentir el seu nom exclamà:

—Ves per on m'he estalviat deu duros!

Darrera anèdota. Entre la representació municipal es comentava l'absència dels regidors radicals. Els de la Lliga parlaven entre ells:

—Ja aniran al monument a En Ferrer...

—Oh, no dic res si han de pujar a dalt de Montjuïc en ple juliol.

—Un altre va concloure:

—En el pecat trobaran la penitència.

La jornada finalitzà en un gran miting patriòtic al Palau de Projeccions. A la sala del teatre, concebuda per a espectacles elegants, el destí li ha reservat multituds sindicalistes en mànigues de camisa o de samarreta. A tot allargar, com l'altre dia, americanes i camises sense coll i corbata.

Dalt de l'escenari, una bandera gegantina cobria la taula de la presidència i baixava fins al pati de butaques. Darrera la taula i asseguts davant la cortina del fons, cares arrugades, cabelleres blanques i rebels, i alguna calba.

Torneig oratori. Després de Roda i Ventura, correcte, d'una correcció de Joventut de la Lliga Regionalista, parlà el senyor Roig i Pruna. Oratòria desorganitzada i vehement. A cada pinyol, el senyor Roig i Pruna fa un bot. El bot final és tan formidable que temem per la integritat del senyor Roig i Pruna. Sort que de baixada el recollí la xarxa d'aplaudiments.

El president anuncia que hom va a escoltar el verb florit del senyor Bofill i Mates. El poeta avança amb por fins davant el micròfon. No és pas res anar a desgranar subtilitats, quan el predecessor ha tirat cops de roc! El públic de primer no el sent. Però el senyor Bofill és un orgue i aviat hom s'acostuma al seu so. Les galants metàfores de Bofill i Mates arriben a despertar l'entusiasme de l'auditori.

I com que és la vetllada dels contrastos, ara hom escoltarà—segons la presidència—la paraula abrandida de Ventura Gassol. I el



La gentada voltant el monument

tadana, rebaixada de to, i un xic d'estar per casa. Però a manca d'altra...

En els anys de dictadura les dues dates es descoloriren. Arribat que era l'11 de setembre, el Conseller Rafel de Casanova veia al peu del seu monument la guàrdia de seguretat com formava el quadro. Una riuada de gent passava per les voreres de la Ronda. Però el pobre Conseller, ferit i abraçat a la bandera, esperava en va el consell i les flors dels seus fidels. Era presoner de guerra de la policia.

La república ha estat en certa manera una Pasqua de Resurrecció. El dia 14 d'abril tornaren a la llum del dia símbols, banderes, tòpics, que tothom creia arreconats. I passaren a millor vida altres tòpics, símbols i banderes. Nosaltres enterrarem un

gar malfactor custodiat per la policia, i avui...

(Té! Ara ens recordem que el governador civil ha desmentit la versió d'un diari, monument al davant d'una companyia de segons la qual anà a portar una corona al guàrdies d'assalt. És una llàstima que la fantasia del senyor Anguera no hagi estat en aquest cas a l'alçada de la del repòrter, perquè nosaltres ens veiem ara completament impossibilitats d'acabar el paràgraf anterior.)

Els espectacles a l'aire lliure, amb els ciutadans per actors, cada dia els perfeccionem una mica més a casa nostra. El nostre gust pel solemne i el decorativisme no s'acaba mai. Cada vegada sabem trobar una nova modalitat, o bé un detall, per a arrodonir la cosa.

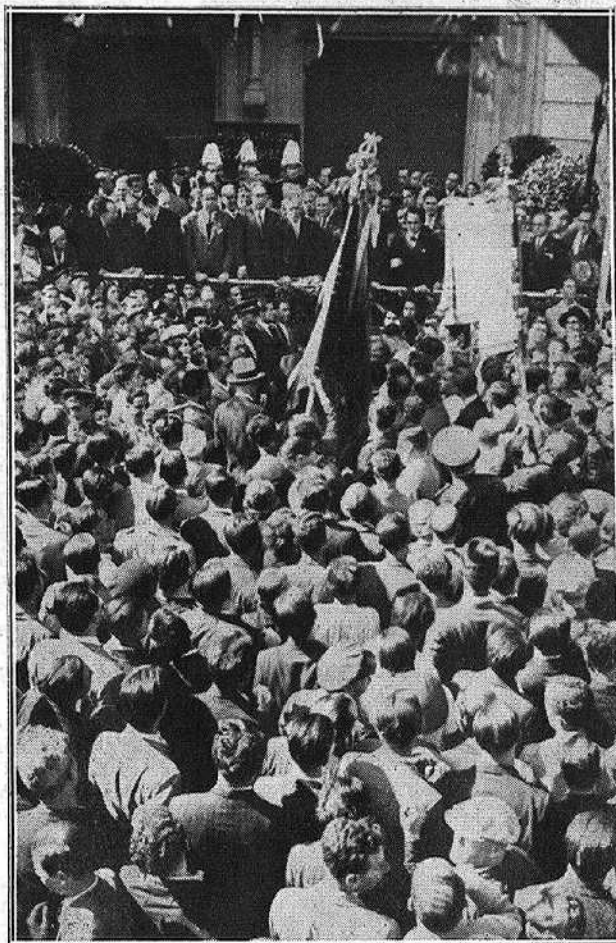
Aquest any hem inaugurat un número en el programa d'homenatge als màrtirs de 1714: la desfilada de banderes. Quan l'altre dia veiem avançar per damunt la multitud aquella mà de roba virolada, ens preguntàvem on s'havien aixoplugat les ensenyas durant la dictadura. Perquè una bandera no és flor d'hivernacle. A dins un armari s'hi marceix, i la seva tela és feta per ésser clivellada per les bales i no per les arnes. Una bandera viu de les besades del sol i del vent, tal com diuen els himnes patriòtics. La República les ha tornat de mort a vida, i per això tremolen ara amb tant d'entusiasme.

Precedia la desfilada una bandera que no ens la podem mirar sense pena. Volem referir-nos a la bandera de la ciutat. La bandera aquesta, tan gloriosa com vulgueu, és una bandera frígida i situacionista. S'adapta a totes les circumstàncies i no queda mai arreconada. Cal anar a la processó de Corpus? Anem-hi. A una desfilada republicana? Som-hi. Sempre està a punt de banderejar.

Es clar que algú dirà que això no vol dir res i que la bandera forma part de l'atrac municipal, exactament igual que la guàrdia urbana, o bé que la Banda Municipal, la qual ha passat de la *Marxa Reial als Segadors* amb la mateixa senzillesa que féu el viatge a la inversa.

Però la bandera és un símbol, i cal respectar els símbols i no obligar-los a interpretar tots els papers de l'auca. Si hom hagués agafat l'estàtua de Casanova i l'hagués traslladat al Saló de Sant Jordi de la Diputació, amb l'intent de fer-li prestar homenatge a Alfons XIII el dia aquell en el qual aquest senyor es declarava continuador de l'obra de Felip V; si hom hagués fet això tots hauriem posat el crit al cel. De la mateixa manera que ara protestaríem si un bon dia algú se li acudís despenjar el primer marquès de Comillals del seu monument i obligar-lo a pendre part en un miting de l'Extrema Esquerra Federal. Deixem tranquils els morts i els símbols. Votem perquè la bandera de la ciutat sigui portada amb tots els honors al pati del Museu de la Ciutadella.

Anèdota de l'11 de setembre. Hom sap l'incident promogut per un escamot d'Estat Català. La cosa no tingué cap importància. Certa premsa madrilenya, però, brodà a l'entorn dels fets uns quantes consideracions d'aquelles que ja enyoràvem. Un diari assegurà formalment que a les entitats i persones que portaven a Casanova coronas amb llacades republicanes el públic els insultava. Que els deia *chijos de Iberia*. Ho sent, senyor Herminio? Vostè vagi fent concòrdia a l'engròs...



La tribuna de les autoritats

germà Gassol avança fins a les bateries, i desplega la seva oratòria ardent i la seva cabellera més abrandida encara que l'oratori. Gassol realitza un treball formidable. Ha de recollir un gavallat d'allusions, i contestar-les. Ha de portar la veu de l'optimisme oficial i de l'oportunitisme. En canvi, pugna dintre seu per sortir-li a flor de llavi tota l'ardent intransigència del poeta de *Les tombes flamejants*. Gassol, però, és surt de tot i a cavall de la torrencial lírica s'enduït tot el Palau de Projeccions, tot tremolant la bandera...

L'acte ha estat solemne, i tan païral i nostrat com haurien pogut desitjar-lo els més irreductibles. Sortim a l'avinguda de l'Exposició, dintre un bany-maria de patriotisme.

La República ha estat una Pasqua de Resurrecció. Roig i Pruna va dir que calia exigir responsabilitats als qui dissolgueren els Pomells de Joventut... I el públic aplaudí frenèticament. Nosaltres ens treiem almenys deu anys de sobre.

ANDREU A. ARTIS

L'APERITIU

La tornada del mar. —Malgrat el peix fresc que entren diàriament les barques del bou al moll dels pescadors, i l'aldarull de sirenes del port, i les samarretes de color magenta del club nàutic, i les noies que vénen dels banys i les tavernes del Portal de Santa Madrona i els mallorquins que arriben amb una ensaimada cargolada al cor una mica marejada de les excel·lències de «sa moto-nave», malgrat totes aquestes coses i moltes més, nosaltres, tan pintorescament mediterranis, no som gent marítima. Els barcelonins que llegim el diari i encenem un *puro* sense fer un esforç violent, som gent de quatre parets, de discussions mastegades i rupestres guarnides de paraules abstractes, mengem una cuina interior i gastem una mentalitat de primeres matèries excessivament elaborades. Els nostres vestits, les nostres amistats, les nostres disbauxes tenen un to civil, a redós de tota mena de tempestes; si sincerament ens palpen una mica el cervell els uns als altres, trobem en les nostres idees aquell oli que sol dominar la vianda conservada dintre les flames polícors.

Per tots aquests motius resulta que el mar i la vida del mar acostumen a fer-nos un gran efecte. Jo he provat moltes vegades de prescindir del mar, i passar-me un any sense anar a beure un got de rom amb els mariners o anar a pescar sardines dintre d'una barcota fulgurant d'escates i de tuf. He provat aquesta abstinència i n'he sortit amb les mans al cap. Un estiu que no em vaig moure de la Rambla vaig perdre quinze quilos i en arribar Nadal em semblava que em moria i que el gall dindi tenia gust de desesperació. Des d'aleshores m'he guardat com d'escaldar-me de cometre cap infidelitat a les platges, a les madrepores i al tornell de les senyorettes envernissades de sal i d'esgarriances.

Confesso que no hi ha res que em faci tan feliç com el mar i com l'embrutiment celestial de les platges, i sobretot m'agrada navegar amb un motor que no corri gaire i en aquell punt dolç de bellugueig d'onada que és el necessari perquè es maregin tots els professors d'arqueologia i tots els socialistes vegetarians i curts de gambals.

Des de l'aigua, encara que només sigui a un centenar de brases de la costa, es pot dir que la política en general, els dancings i les modes femenines agafen una inconsistència de paperets de processó de Corpus. En canvi la carn nua de positiu valor, la rara i autèntica poesia que hi ha al món, l'alcohol, els pins i les accions correctes de cap a peus, tot allò pur i viu que és belluga entre la pell i els ossos de la humanitat, sembla que se us vesteixi amb les flames més irresistibles de la temptació.

Fins m'atreveiria a dir que la crueltat en el mar va tan guarnida de penjaletes de blavor líquida i té un punt d'entusiasme estrany que li treu tot l'horror i tota la repugnància. Jo no puc tolerar la presència de l'agonia d'un vedell ni he engegat mai cap perdigonada contra una bèstia viva, i l'altre dia vaig contemplar com els mariners engegaven un arpó a un delfí gras i lluent com un porc i com estiraven aquell gran paquet de greix tremoladís i sensible que feia l'efecte d'una porcellana untada d'oli. L'espectacle era positivament brutal, però jo confesso que em va semblar magnífic i ni un sol dels meus nervis en va sentir la més petita molèstia. És tan forta la lírica influència del mar, que estic segur que molts pirates d'aquells tan negres i tan carregats de crims eren gentussa molt més sensible que alguns rectors rurals i alguns mestres d'estudi del nostre país.

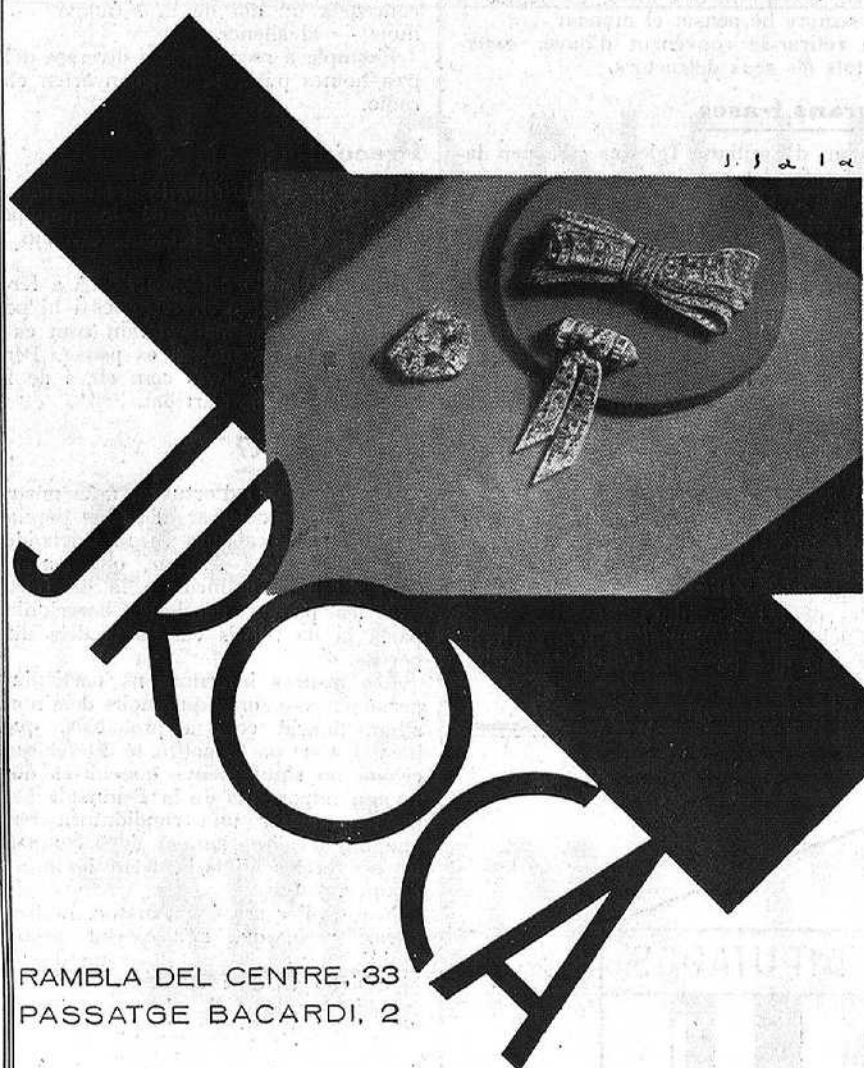
Quan us heu passat llargues estones pescant estrelles i esponges amb una canya d'hams, o deixant que us entrés pel nas tot el sofre de l'estómac de les aigües i les roques, si us trobeu de sobte davant del cafè amb llet del vostre pis i amb un diari que us explica la sessió municipal, fatalment teniu la sensació que la vostra ànima es va desinflant amb el pes d'un coll planxat i el d'unes llàgrimes grotesques.

Tornant del mar, costa molt inscriure la nostra pell dintre la quadrícula de la nostra ambició o del nostre pessimisme. Afortunadament per nosaltres, guardem en algun lloc del cos una esgarriada o una ferida a mig cicatritzar que ens hem ret pujant o baixant d'un llagut o fregant amb una corda o amb una roca. Aquests senyals dolorosos del mar sota el vestit de la temporada serveixen per demostrar-nos que el nostre contacte amb les estrelles i les madrepores no ha estat un somni, que al costat de les nostres realitats embafades de nicotina i de retòrica i de malabarismes de titella, hi ha les realitats poètiques de les veles mandroses i dels peixos tornassolats que dormen amb els ulls oberts embolicats amb un llençol de fosforescència.

Actualment som uns tronadissims pelegrins del mar, que no podem prescindir de fer-nos enllustar les sabates, però la tornada a la ciutat no ens priva d'una ambició, una ambició que per exemple jo sento moltes vegades, i consisteix a no escriure cap ratlla, i passar-me tot el sant dia abocat des de la proa d'un vaixell gaudint el tall de la fusta en el vidre fonedís de l'aigua, i esperar l'hora de la mort com les gavines, com els pops o com les merelles invisibles des de fa molts mils anys i que s'assegura que varen morir sense pena ni glòria.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

EL JOIER DE MODA



RECEPTOR RADIO

«CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. —Discos. —Accessoris de ràdio i material elèctric en general. —Demonstracions diàries. —Receptors de les més acreditades marques

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Arbau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

CAFIASPIRINA
Augmenta el benestar. Allunya els dolors. No afecta el cor ni els ronyons

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS

ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLIS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. —ELEGANCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGUES. —EN CAS D'URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

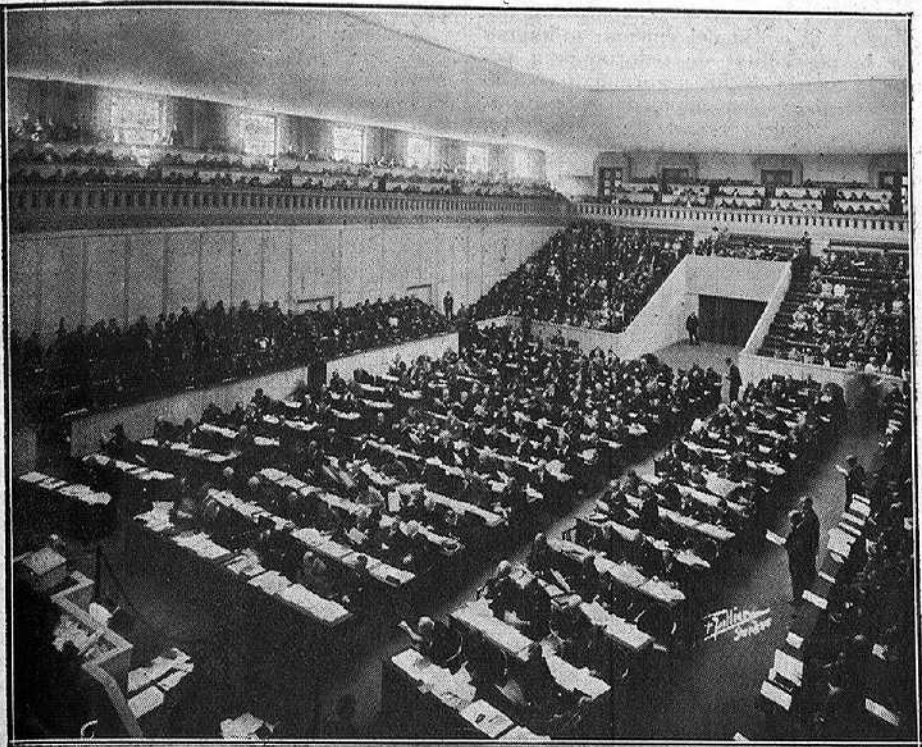
14856

A LA SOCIETAT DE LES NACIONS

El desarmament

Passa sobre Europa, més ben dit, sobre tot el món, una onada de pessimisme. Una carta particular del nostre amic, l'eminent periodista francès Léon Rollin, pinta la situació amb colors tan negres que ni ens atrevim a traduir-la. La situació no era més greu abans de la guerra. La crisi econòmica mundial no sembla pas en camí de resoldre's. Als Estats Units hi ha set milions d'obres sense feina i potser n'hi haurà deu aquest hivern; el nombre d'obres sense treball augmenta a Anglaterra. La

crear-se una situació d'avantatge sobre les altres potències. Així, per exemple, mentre Grandi demana una treva immediata en la cursa d'armaments per a aclarir l'atmosfera de la Conferència, Briand insisteix en la vella tesi de França segons la qual la seguretat ha de precedir al desarmament. El conjunt del debat d'aquest any sobre el desarmament no ha estat ni millor ni pitjor que l'any passat. Un detall molt important a constatar: no s'ha avançat ni un pas en aquest sentit. La qüestió capi-



Una sessió a Ginebra

crisi econòmica d'Alemanya ha arrossegat l'Anglaterra: la lliura ha estat en greu perill i ha fet caure el gabinet laborista. Ja hi ha qui parla del fracàs del règim capitalista. Entrentant no hi ha manera d'arribar al desarmament, Moscou vetlla i els extremitats alemanys de dreta i d'esquerra amenacen amb el cop d'Estat. A més, la situació a Hongria, a Àustria i als Balcanes és inquietant. Hi ha el perill de la restauració dels Habsburg a Hongria; la dictadura iugoslava continua sota la forma d'un intent de restabliment de la normalitat constitucional; a Romania i a Bulgària la monarquia se sosté per miracle i els extremitats de lligar bé, d'una manera franca i satisfactòria, les relacions entre França i Alemanya. Així, en termes breus, es presenta la situació del món en el moment de reunir-se a Ginebra l'Assemblea de la Societat de Nacions. No és estrany, doncs, que els espectadors atents es deixin emportar per l'onada de pessimisme.

Després de pensar un moment en tots aquests problemes i de sospitar-ne la complexitat, s'entén perfectament el debat de Ginebra. L'ordre del dia de l'Assemblea de la Societat de Nacions no ofereix pas un programa sensacional. I no obstant l'element sensacional hi era i més penetrant que cap vegada. Però el capítol més interessant del programa no era escrit a l'ordre del dia. La qüestió capital era la Conferència del Desarmament que ha de reunir-se a primers d'any a Ginebra. A penes s'ha parlat obertament de la reunió preparada amb vuit anys de temps i que encara pot fallar per manca de preparació, però tots els discursos dels ministres d'Afers estrangers de les grans potències roden al voltant d'aquest tema. La prudència exigia no perjudicar, no fer impossible la reunió de la Conferència: les exigències polítiques i diplomàtiques podien aconsellar a alguns ministres

tal del desarmament no s'ha mogut del seu aspecte acadèmic. Els termes del debat són els mateixos de la discussió de l'any 1923, quan Paul Boncour preparava el famós Protocol de Ginebra de l'any 1924, rebutjat per Anglaterra, en el qual es defensava la tesi que el desarmament ha d'anar precedit per l'organització de la seguretat i l'arbitratge.

El lector recordarà que l'any passat van sostenir el pes del debat Henderson i Briand. El ministre francès va defensar la vella tesi del Quai d'Orsay. Henderson va dir que era impossible ajornar la Conferència del desarmament i continuar una discussió acadèmica que no donà altre resultat que complicar la qüestió. El discurs de Henderson va tenir com a conseqüència que l'Assemblea decidís convocar la Conferència del Desarmament.

Aquest any, Grandi, ministre italià d'Afers estrangers, ha suggerit una treva d'armaments que podria començar ara i durés fins a l'acabament de la Conferència. La proposició italiana no ha pres estat. Sembla que l'Assemblea ha fet més cas del punt de vista francès, segons el qual donar forma a la proposició Grandi és tan difícil com envestir de ple el fons de la qüestió que ha d'ésser tema de la Conferència.

Curtius ha defensat el punt de vista alemany, el mateix que va formular el comte Bernstoff davant la Comissió preparatòria de la Conferència. Alemanya pretén que a l'hora de limitar els armaments ha de triomfar el règim d'igualtat i, per consegüent, ha d'abolir-se el Tractat de Versalles que fixa per a l'Alemanya uns contingents inferiors als de les potències vencedores.

Com pot veure's, la tesi alemanya no té res a veure amb el debat acadèmic del desarmament. És un punt de vista particularista que no pot ésser pres en consideració en aquests moments, però que preocuparà la Conferència.

Resultats del debat de Ginebra: ha pogut evitar-se que es fes impossible reunir la Conferència del Desarmament a primers de febrer. Quant als altres problemes que inquieten el món, i sobretot a la crisi econòmica i financera, només se n'ha parlat de biaix. I si se n'hagués parlat s'hauria plantejat un debat semblant al del desarmament. Els que defensen que la causa de tots els mals és de caràcter polític i que l'estabilitat econòmica i financera del món depenen de l'estabilitat política, potser tenen raó, encara que no tanta com en el cas del desarmament. En total, doncs, no s'ha fet gran cosa aquest any a Ginebra i, no obstant, sembla que tot s'hagi aclarit una mica. L'eficàcia de les reunions ginebrines és innegable, l'autoritat de la Societat de Nacions s'afirma i tot fa suposar que els mitjans amb què ha estat dotada seran un dia ampliats.

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

La presidència de l'Assemblea

L'elecció de president de l'Assemblea de la S. de N. ha animat les converses dels passadissos.

El comte Apponyi tenia nombrosos partidaris. El polític hongarès, un dels puntals de la S. de N., ja una mica el demòcrata; triat de segona. Tampoc s'està de fer saber la seva avançada edat.

—Es un dels degans—deien alguns delegats francesos—. Elegim-lo. Potser és l'últim any que ve a Ginebra.

Però els anglesos objectaven:

—Això, ja ho sentim dir cada any.

Els polonesos afegien que el comte Apponyi és partidari de la revisió dels tractats.

El candidat dels anglesos era Titulesco, ministre plenipotenciari de Romania a Londres. Deien que, l'any passat, havia demostrat ésser el millor president que mai hagi tingut l'Assemblea.

Però els alemanys rebatien:

—Sí, però la seva reelecció constitueix un precedent perillós: tot president que no serà reelegit es creurà amb dret a sentir-se vexat.

Procediment poc expeditiu

El president del Consell grec i el del búlgar, Venizelos i Malinoff, asseguts davant per davant, discutien sobre l'aplicació del pla Hoover, somrients per fora.

—Vostra Excel·lència no coneix res del dossier—deia l'un.

—El meu honorable contradietor ignora els elements de la qüestió. Només coneix el que li n'han dit els negociants del seu ministeri—respondia l'altre.

I el somriure i les fórmules de cortesia lluitaven l'aspra de les frases.

Tot mirant-se Malinoff, Briand murmurava:

—Es evident que a Macedònia la qüestió s'arreglarà d'una altra manera.

Algú se n'alegra

Després del davassall d'eloqüència a què ha donat lloc l'admissió de Mèxic, els francesos hauran pogut dir-se amb satisfacció:

—Ja no tenim el monopoli de no saber geografia. El vescomte Cecil ha dit, parlant de Mèxic: «aquest gran país de l'Amèrica del Sud»...

Joc de mots

Després del seu gran discurs, tan allargat, tan inspirat, el delegat italià, Grandi, s'ha vist obsequiat per un delegat alemany amb aquest qualificatiu:

—Es el «pacifexista».

Els mals de cap d'Anglaterra



La lliura sobre la maroma.

(Punch, Londres)

Grotesc i ridícul

D'ençà que ha trontollat l'edifici financer de Snowden, Henri Chéron està molt content. No és pas que sigui anglòfob, però l'ex-ministre de Finances frances tenia un deute amb el seu col·lega de l'altra banda del Canal.

—Us en recordeu?—diuen que diu per tot—. Va dir que jo era grotesc i ridícul... I com és ara ell? Que es miri al mirall i ho sabrà.

La llei seca s'esfèn

No són pas els Estats Units els inventors de la llei seca. Primer la va provar Noruega, però va deixar-ho córrer després de l'experiència. En canvi, Finlàndia la implantà posteriorment. I amb els efectes que són de suposar.

Tallin, capital d'Estònia, és quatre hores de vaixell lluny de Helsingfors, capital de Finlàndia. Cada dissabte arriben a Tallin nombrosos grups d'excursionistes agrupats en societats, amb les degudes insignies, els quals passen mig dissabte i tot el diumenge aplegant llur sel. Cada societat té un cap, plegador, que no beu—almenys si li toca estar de torn—, encarregat, com el seu nom indica, de tornar al vaixell, pels mitjans que sigui, els finlandesos.

Un viatger s'estranya de veure en un bar de Tallin, entre les revistes a la disposició dels clients, totes les publicacions antialcohòliques finlandeses.

—Estic subscript a totes—va dir l'amo de l'establiment—. Cal protegir-les. Estic segur que molts compatriotes meus subvencionen la propaganda de les lligues antialcohòliques finlandeses. No hem tingut mai tants beneficis, nosaltres i el monopoli de l'alcohol per l'Estat, com d'ençà que els nostres veïns viuen sota el règim sec. L'Estònia fabrica l'alcohol i la Finlàndia se'l beu.

TEMES ACTUALS

SOLDATS

Fa poques setmanes que un gran setmanari d'informació gràfica angles publicava un gravat més aviat banal però tanmateix transcendental. (No sé si has observat, lector amable, que adhuc la banalitat pot ésser transcendental.) Representava aquell gravat un lloc de guàrdia en la partió del camp de Gibraltar: d'una banda, el sentinella anglès, i d'altra banda, dos carrabiners espanyols que li donaven conversa. Al darrera, aquesta o semblant llegenda: «Vegi el lector, quina diferència hi ha entre la marcia-

soldat impecable no té res de comú amb el militarisme, sinó que, ben al revés, respon a un anhel antimitarista. És notori, perquè ho hem palpant cruentament, que un exèrcit de lleva forçosa i barat, tant si és nombrós com si és reduït, és un exèrcit fonamentalment ineficient, necessàriament desorganitzable i anarquitzable. D'altra banda, com que a totes les latituds el soldat és home, i ho és tant com el ministre, el botiguer i el sindicalista, només pagant-lo bé se li pot exigir tot; sols així, és té força moral per a exigir-li-ho.

I com que ara com ara l'exèrcit i el seu prolongament la policia són indispensables a tota societat civilitzada, cal que nosaltres també, els catalans i tots els altres espanyols que de temps secular hem justament laborat per l'anorreament de l'exèrcit, ens adonem que ha arribat l'hora de reaccionar en el sentit de laborar, i de fer-ho molt activa (perquè la necessitat n'és apremiant) per la dignificació i eficiència de l'exèrcit i de la policia. Cal que ens adonem que tots els ciutadans que fins ara érem oposició rebeca hem estat elevats tot d'una a un relatiu governamentalisme, aquell governamentalisme difús que ha fet viador i romanent dominador el poble britànic. Els temps són uns altres, i els ciutadans que fins avui n'érem simples comparses en som els responsables. És adhuc des del punt de vista socialista que cal pensar en la imperiosa necessitat de reforçar i perfeccionar aquest primordial element de govern que és la força militar. Així ho ha entès la mateixa Rússia soviètica, que ha refet el seu exèrcit i la seva policia fins a convertir-los en el més perfecte mecanisme estatal, suport de l'atreviment polític comunista i model universal.

A l'Espanya republicana el ministre de la Guerra ha emprès una campanya de dignificació de l'exèrcit que tothom aplaudeix, i és d'esperar que la reforma militar de senyor Azàña no s'aturarà en aquestes disposicions que afecten l'oficialitat i el generalat. Caldrà atendre a perfeccionar els programes d'estudis seguits a les acadèmies militars, obstaculitzar-los amb disciplines rigoroses dintre la millor eficiència, per tal d'aconseguir així una selecció natural ab ovo. Però el que cal sobretot és depurar amb gran tacte la preparació i disciplina de les tropes. Les nostres joventuts han passat per la caserna, i per tant saben i han fet saber que el servei militar és la feina més desagradable i més inútil de tota la vida. La nostra tropa està íntimament desmoralitzada; no serveix per a cap feina militar. Convé doncs que, voluntaris o no, els nostres soldats ho siguin de bon grat i eficientment com aquell soldat anglès del camp de Gibraltar. És probable, gairebé segur, que per mitjà del voluntariat això seria ràpidament factible.

La rapidesa és el que en aquests moments crítics cal anhelar. Ara mateix el govern ha saturat les províncies de Navarra i Bascònia de soldats que curin de prevenir la contrarevolució feixista que s'hi temia. Però es deu si aquelles tropes no es demostren massa marcial i si un puntet barrilares. Què se'n podrà esperar d'una disciplina relaxada, encara que ho fos lleument, si cal oposar-la a un enemic implacable i que deu delectar-se en l'exercici de virtuts militars quintessenciades?

Dies enera es parlà insistentment del contraban d'armes vers els Marrocs. La premsa nacional i l'estrangera donaren detalls minuciosos d'aquesta inquietant clandestinitat; i si bé el govern i l'alt comandament marroquí ho desmentiren, sotto voce es diu en llocs ben informats que el tenebrós afer existeix i que és possible que aviat la guerra d'Àfrica torni a estar encesa. Per totes aquestes raons de llarg i d'immediat perill hem de curar del nostre exèrcit, de fer-ne un perfecte exèrcit voluntari, de considerar-lo valor primordial de la política republicana, i de fer-ho de pressa.

JOAN SACS

el paper de fumar català més antic i acreditat

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 14245
BARCELONA



¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdus de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèssia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esports, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's novament amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violència l'organisme, amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n.

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se i tractament d'aquests malalties, en segells de correu per al franquisme: a l'Oficina Laboratori Sobharg, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

EL CINEMA

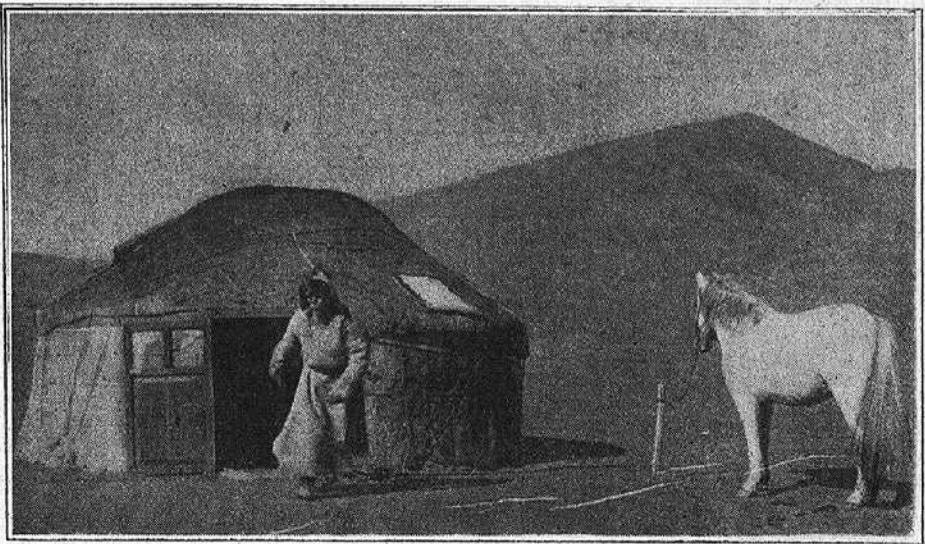
Una llista de films

Són bastant nombroses les llistes de llibres que cal llegir, és a dir, aquells llibres que, segons parer dels que les han redactades, són els millors llibres que s'han escrit. Creiem que una tasca semblant en els dominis del cinema fóra, ja, avui, una cosa interessant. És el tema que ens ocupava en un article anterior, al final del qual suggeríem les dificultats que la tasca comporta en ella mateixa.

En altres branques de les belles arts, com

ques tingui molts partidaris, si bé és veritat que aquesta circumstància no lleva res al valor de l'obra en si, tampoc no diu res en favor de la cultura artística dels partidaris al·ludits. Entre ells no ens és difícil descobrir-ne molts que després de lloar *Ombres blanques* parlen igualment amb entusiasme de *La cançó de l'estepa* o de qualsevol opereta mediocre.

Demanar el parer, com s'ha fet alguna vegada, als crítics, pot ésser un criteri més



«Tempestat a l'Àsia»

ara per exemple la música, la crítica pot, sense arriscar-se massa, fer-se dogmàtica. La seva història és prou llarga, hi ha tants de prestigi que es troben per damunt de tota discussió, que el crític disposa fàcilment d'un bagatge d'apreciacions i punts de referència que li permeten dogmatitzar, classificar i àdhuc eliminar sense vacil·lacions.

Res d'això en el cinema. Aquí la crítica a priori està condemnada al fracàs. El sonor n'ha donat darrerament una prova contundent en enderrocar mantes estètiques dogmàtiques, que s'havien figurat compendre el cinema a la manera com es comprèn un resultat definitiu.

Els que s'entusiasmaven per l'art de la Bertini, com podien sospitar un Lewis Stone o un William Powell? Els que aplaudien — i qui no aplaudia aleshores? — films com *Cabiria*, no podien preveure que la prosperitat del cinema consistiria a fugir rabent d'aquella manera?

Però, tornant al nostre tema, confessem que la idea no és nova ni molt menys i que moltes vegades, si no precisament una llista dels millors films, s'han donat títols com a més significatius, o d'un any en curs, o d'una empresa determinada.

La determinació d'aquestes valoritzacions s'ha fet moltes vegades d'acord amb un criteri democràtic. S'ha fet un plebiscit entre els lectors d'una publicació i aleshores hem vist premiats films tan desiguals com *Resurrecció* i *El setè cel*. Salta a la vista que el criteri de la majoria, en qüestions d'art, és poc convincent. I a més encara, el fet que un film com ara *Ombres blan-*

ca, però les raons que hem avançat parlant de les fallàcies de la crítica en aquests dominis, poden fer preveure resultats discutibles, sense oblidar que crítica de cinema no vol dir precisament competència.

Es pot demanar l'opinió als productors. Aquests estan molt satisfets que parlin bé de llur producció aquells altres productors que s'han fet mereixedors de l'admiració general. A les presentacions que amb tota pompositat tenen lloc a Hollywood, a les quals assisteix el millor del món cinematogràfic, l'opinió d'un Chaplin o d'un D. W. Griffith importa per damunt de tot.

El que cal fer constar és que l'autor, per excel·lent que sigui, no és sempre el millor jutge de la producció d'altri. Un Schumann, que ha estat indiscutiblement un músic genial, ha dit coses sobre els altres compositors contemporanis d'ell, que no són ni de bon tros indiscutibles.

I és que en el fons el problema de crítica és un afer personal. Adhuc aquella persona que es diu modesta i no gosa pensar per compte propi, en fiar-se de les autoritats no ho fa sinó d'acord amb el seu criteri, el qual el porta a distingir entre els crítics aquells que per ella són autoritats i els altres. Tot això no vol dir que creiem en la relativitat dels valors artístics, res d'això, però ara no és aquest el cas. Parlem d'una llista de films i de com la redactariem.

Una qüestió de caire també molt general i que en els dominis on ara som decidim molt els esperits, és aquella que afecta la distinció entre el contingut d'un film i la perfecció més o menys acusada de la realització. Ens explicarem. Ningú, creiem, no gosarà dir que *La llei de la xurma* sigui un film no tan ben fet com *El món contra ella*. Triem dos films d'un mateix autor expressament. El film que Sternberg ha fet sobre els *gangsters* no és inferior des del punt de vista tècnic — en el sentit més espiritual del mot — a aquell en el qual ens ha contat la història de la desgraciada Lena; però, humanament parlant, aquest darrer ens interessa més que l'altre, el contingut moral de l'obra és d'un abast més elevat.

En un equilibri ponderat entre la realització i el contingut, troba l'obra la seva perfecció, perfecció sempre relativa, oi més en els dominis del cinema. La realització al nostre entendre films tan diversos com *El món marxa*, *Albada*, *La dona marcada*, *Al·luia*, *Tempestat a l'Àsia*, *Els molls de Nova York*, *La Quimera de l'or*, etc., etc. No podem prolongar més una llista que, aneu a saber si per excés d'entusiasme, allargaria molt aquest article.

Una llista de films fóra interessant, servint no sols un ordre cronològic, sinó també un ordre de filiació i d'influències recíproques. Aleshores veuríem quin lloc més important ocuparia un film avui quasi oblidat com és *Una dona de París*, de Charlie Chaplin.

J. PALAU

PANORAMA

Ivan Mosjoukine treballa

Els actors de cinema han de traslladar-se continuament de vegades per anar seguint el guió de llur *scenario*. D'un cap a l'altre de món, el realisme dels films els exigeix sovint una vida de nòmades. Avui Mosjoukine és a Marsella per rodar el començament del seu film *Els isolats*, obra de Strigewsky, un film encara sobre la Legió Estrangera. Ahir era a Oran, on tenen lloc nombroses escenes del film. Anirà després a Niça per rodar la part sonora i els interiors.

Quant a Strigewsky, és un dels directors que, com Turjansky, tal com deiem en el número anterior, compon films pseudo-russos. Una tècnica molt laboriosa al servei d'un motiu rus.

En què quedem?

Fa poques setmanes, tota la premsa cinematogràfica del món donava la notícia de la mort de Roscoe Arbuckle, el famós còmic que havia popularitzat tant el seu pseudònim de Fatty, que aquesta paraula havia arribat a designar tota persona obesa. I ara ens surten amb la nova que es tractava d'una falsa notícia i que Fatty, ja enterrat fa uns quants anys gràcies a l'omnipotència de William Hayes, el tsar del cinema, el cap suprem de totes les organitzacions encarregades de vetllar per la moral de la pantalla, es disposava a lluitar batalla contra el seu enemic.

Carmine Gallone

En el cinema italià actual cap nom pot ser no sona més que el del director Carmine Gallone, que ha treballat molt a França.

Carmine Gallone era escriptor. Va obtenir un premi literari amb la seva tragèdia *Britannicus*, que per dificultats econòmiques no va poder representar-se. Gallone va provar de fer d'actor. Però la seva carrera definitiva va començar quan van encomanar-li la redacció de *scenari*s. Arreglava sobretot obres d'Henri Bataille, i així li valgué un cert prestigi que li assegurà la possibilitat de fer un film completament original. Fou *La dona nua* (any 1913). Aquesta cinta fou per Gallone un èxit que



Pirandello i Gallone

l'ha portat fins avui, havent pogut produir seixanta films.

Fins a l'any 1926 treballà a Itàlia. Després corregué diversos països i, com deiem, ha fet molta de la seva feina a França.

Actualment, ple de projectes, confia en una resurrecció del cinema italià, i parla amb entusiasme de Righelli i Brignone, que treballen en aquest sentit.

Films antics de Chaplin

Jean Cocteau, que després ha deixat de banda les seves reserves, afirmava una vegada: «On a trop dit à Chaplin qu'il était un poète, alors il a voulu le devenir. C'est dommage.»

Evidentment, entre els films de la primera època—fins a *La fallera de l'or*—els més recents, no solament hi ha canvis quant a la perfecció, sinó quant a l'essència.

Aquests dies darrers, als cinemes de barriada, hom ha pogut veure uns quants films de la primera època de Chaplin, on una acrobàcia típica i una gesticulació uniformes constitueixen la seva essència única.

Es darrerament, a *La fallera de l'or*, a *El Circ*, a *Les llums de la ciutat*, i, lleugerament, als seus films amb Jackie Coogan, que la nova etapa magistral, d'un humorisme sentimentalista saxó—a la Dickens—, triomfa.

Hom ha vist, però, en Chaplin una mena de nostàlgia per la pura gimnàstica arbitrària dels seus primers films. Com si realment la qualitat poètica de després fos una careta circumstancial.

Hom ha remarcat, en efecte, que en el seu film més recent—*Les llums de la ciutat*—els trucs de la primera època hi són nombrosos. I no solament en allò que fa referència a la mecànica de l'humor, sinó també en certs detalls del seu maquillatge, vestit, gesticulació, fins al punt de poder considerar *Les llums de la ciutat* com anterior estilísticament a *El Circ*, per exemple, on totes les qualitats humanes de la seva època segona es sublimen.

Films en yiditx

Sota el nom de Judea Films acaba de crear-se als Estats Units una companyia amb la finalitat de produir films parlants en yiditx. La nombrosa població israelita dels Estats Units, que té sinagogues, i diaris i llibres impresos en yiditx, proporcionaria, en opinió dels fundadors de la nova empresa, prou de públic per assegurar l'èxit de la

PONENCIA

El cinema i la universitat

Si, per casualitat, algun dels membres de la sub-comissió catalana del Congrés Hispano-americà de Cinematografia que, segons totes les aparences, té com a missió l'exaltació i el cultiu del cinema, m'hagués indicat la possibilitat de redactar una ponència, jo hauria caigut segurament en allò que els tècnics solen anomenar *literatura*. Simplement, hauria cercat de precisar les relacions possibles entre el cinema i la universitat.

I això de tres maneres. D'antuvi, fent un esforç per a situar el cinema com una font de doctrina estètica, en relació amb totes les manifestacions de la cultura contemporània. La necessitat de voltar els estudis sobre cinema de tot el rigorisme científic i de tota la voluntat de precisió de qualsevulla altra tasca universitària. Fer odiosa la idea que la crítica cinematogràfica és, simplement, una reacció impressionista davant l'ècran. Estendre el convenciment que cal documentar-se per a treballar sobre cinema amb la mateixa densitat amb què hom es prepara per a parlar de la pintura del renaixement o de la lírica romàntica. (Amb un resultat evidentment primari, però amb una altiva pretensió de densitat, he intentat fer pràctiques aquestes actituds en un llibre recent.)

Un cop reconeguda aquesta categoria universitària del cinema, cal simplement fer-la vivent. Adscrita a la Facultat de Lletres, o al Seminari d'Art, podria estar un Institut de Cultura Cinematogràfica, que podria incloure:

- a) Un curs d'història i un altre d'estètica del cinema;
- b) Conferències sobre aspectes particulars del setè art i de la seva relació amb la vida contemporània (pintura, literatura, música, etc.);
- c) Una secció de bibliografia cinematogràfica que podria incloure's dins la Biblioteca de la Facultat; i
- d) Una cinemateca.

Aquest és el punt més interessant. I el seu interès radicaria en dues possibilitats: una, la de constituir el material per a les classes pràctiques que, com a complement indispensable de les teòriques, haurien de donar-se a la mateixa Facultat; l'altra, la centralització i oficina de distribució dels films culturals que, sota el patronatge universitari, o de la Generalitat, haurien d'ésser distribuïts per les escoles de Catalunya.

Es evident que tot això planteja una colla de problemes d'ordre pràctic que no hem de resoldre en aquest moment. Són, però, perfectament resolubles. Les possibilitats d'una cinemateca, per exemple, augmenten amb el fet que moltes cases distribuïdores tenen les seves oficines centrals, magatzems, etc., a Barcelona. I que els films que haurien de constituir el fons d'aquesta cinemateca universitària són precisament aquells films que per la seva data són generalment retirats de la circulació.

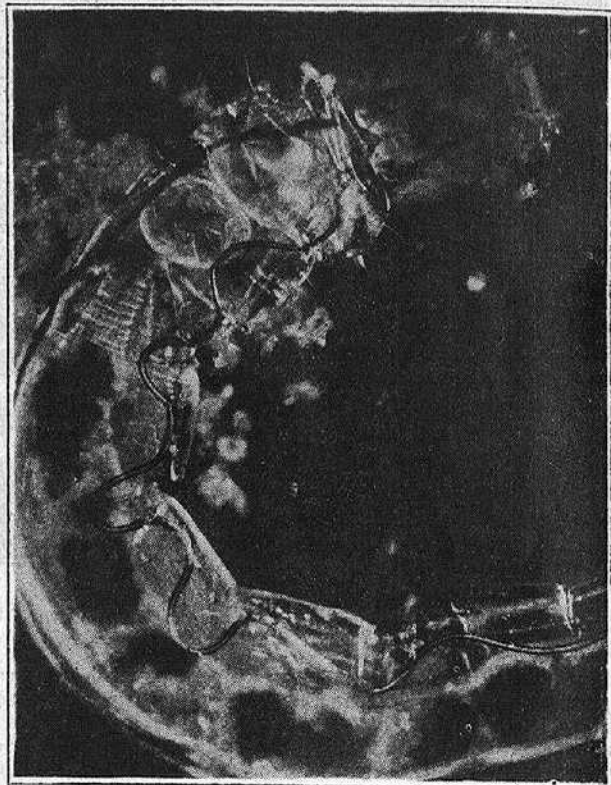
El tercer aspecte de la relació entre el cinema i la universitat és molt més llunyà; però, crec interessant d'incloure'l en aquesta ponència de caràcter general.

Fa referència als problemes de creació: d'una banda, amb l'ensinistrament de tècnics; de l'altra, a l'educació d'actors. Uns haurien d'atènyer la perfecció mecànica; els altres, l'artística. Per als primers, caldrien, a més de la protecció oficial, la col·laboració de tècnics forasters; per als altres, la creació d'un conservatori—d'aires renovats—de l'art cinematogràfic.

Aquestes dues institucions podrien donar-nos, d'una banda, la producció de cinema

educatiu (especialment els films d'informació (geografia, botànica, mineralogia, zoologia) típicament catalana; i de l'altra, la preparació d'un possible cinema català.

Aquesta tercera part de la ponència és exposada, però, com una línia general a seguir, en un futur llunyà. Cal no crear-nos possibilitats injectades de xovinisme. Ara per ara ens acontentaríem amb la pos-



Un infusori en un film documental

sibilitat—que és un fet en la Rússia soviètica—que el cinema entrés a la Universitat, com li pertoca.

N. B. — Un cop tramés aquest article, rebo aquí al camp on passo les meves vacances, el darrer número de MIRADOR on el meu amic Josep Palau exposa una idea molt pròxima a la meua. Me'n felicito; altrament l'abast i la intenció de la meua proposta són essencialment diversos de la que planteja, agudament, el nostre prestigiós crític. Quant a l'abast, perquè jo voldria veure arxivada i classificada tota la producció amagatzemada a les cases distribuïdores, evitant així sistemes de selecció que podrien ésser poc interessants un altre dia. Quant a la intenció, perquè deixant de banda l'espectacle, la cinemateca tindria una valor predominantment pedagògica a la Universitat (per als cursos de cinema) i a l'escola (per tot allò que fa referència al cinema educatiu).

GUILLEM DIAZ PLAJA

Ja ho sabeu...

—que Piscator, el postor en escena alemany, és a Rússia, on prepara un film de dues versions, una de sonora i una altra de muda? És tret de la novel·la *La revolta dels pescadors*, d'Anna Seghers.

—que Phillips Holmes, el protagonista d'una tragèdia americana, ho serà també del film d'Ernst Lubitsch, *L'home que he mort*?

—que Eisenstein ha rebut l'autorització de prolongar la seva estada a Mèxic? Després anirà a Hollywood pel muntatge sonor dels seus films i no tornarà a Rússia fins gener.

—que Irving Cummings treballa actualment a l'Arizona?

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

Una comèdia que
li proporcionarà un
dels moments més
agradosos de la
seua vida

Fantàsia

ESPOSA A MEDIAS

per
Edmun Lowe
i
Leila Hyams

FOX
ORGANITZADA PER LA COMPANYIA

DISSABTE, dia 19, es torna
a obrir el

TIVOLI

presentant el film de
HOWARD HUGHES
ANGELES
DEL
INFIERNO

Distribució: Artistes Associats

Hispano
Suiza
Camions
i Camionetes

La màquina d'escriure de qualitat

CONTINENTAL

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA